

Kweekverslag van de Grauwe Klauwier

(Lanius c.collurio)

grauwe klauwier man voor aangeboden nest

pop grauwe klauwier

Soortbeschrijving

De grauwe klauwier is een vogelsoort die een breed verspreidingsgebied heeft dat bijna wel geheel Europa beslaat. Het is een soort die net als veel andere soorten door verschillende factoren overal minder in aantallen voorkomt dan vroeger. Zo is hij in Nederland en België een vrij schaarse broedvogel aan het worden, maar op plekken die voldoen aan hun eisen, zijn ze nog met meerdere paren te vinden. Zo is er bijvoorbeeld het Bargerveen, een natuurgebied dat voldoet aan hun eisen, en daar is de grootste populatie van Nederland dan ook te vinden. De habitat van de Afrikaanse klauwier moet voldoen aan gebieden die halfopen zijn met de nodige struiken of bomen voor uitkijkposten, schuilmogelijkheden en om te nestelen. De soort is in hoofdzaak een insecteneter, maar een muisje of een klein of tongvogeltje laten zij ook niet aan hun snavel voorbijgaan. In de natuur kan men aan het volgende zien of de soort aanwezig is. De grauwe klauwier heeft de gewoonte zijn voedsel te spietsen aan doornen of aan prikkeldraad. Men kijkt dus naar de afrastering van het gebied en als dan op het prikkeldraad diverse hommels, kevers te zien zijn, kan men ervan uitgaan dat er een paartje zit. Het is een vrij schuwe soort en men krijgt hem in de natuur niet zo snel te zien. Horen kan men haar wel goed, de alarmroep is als een tikgeluid en in het broedseizoen kan men hem zachtjes horen zingen. Dat zingen is een beetje zacht alsof hij zich daarvoor schaamt, maar m.i. brengt deze vogelsoort een aardig in het gehoor liggende zang voort en zich ervoor schamen hoeft al helemaal niet. De uiterlijke verschijningsvorm van de man is als volgt. De kop is blauwgrijs, zijn snavel is zwart en haakvormig en bij de neusgaten zijn haarveertjes te zien, vanuit de snavel loopt een zwarte oogstreep en in die oogstreep ligt het grote ronde zwarte oog. Het rugdek is roodbruin evenals de vleugels, in de vleugels zijn ook zwarte pennen te vinden en in die zwarte pennen zit soms een witachtige vleugelvlek. Stuitkleur is blauwgrijs, bovenkant staartpennen zijn aan de basis wit en lopen uit in zwart, onderkant staartpennen is gelijk aan de buik en borstkleur en dat is licht bruingrijsachtig wit te noemen. De pootkleur is donkerbruin tot zwart en de nagels zijn geheel zwart.

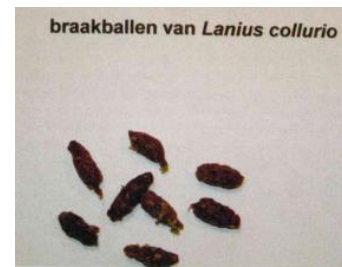
De uiterlijke verschijningsvorm van de pop is als volgt. De kop is in hoofdzaak roestbruin, haar snavel is lichter en niet volledig doorgekleurd als bij de man. Ook zij heeft haarveertjes bij de neusgaten, maar ook hiervoor geldt weer donkerbruin l.p.v. zwart. Vanuit de snavel heeft zij een roestbruine oogstreep, het grote ronde oog is ook bij haar zwart. Het rugdek is donkerbruin met in de vleugels donker omrande pennen en de kleur neigt naar zwart. De staartpennen zijn gelijk aan het rugdek met als uitzondering dat op de inplant van de staart de stuit al schubtekening laat zien. Borst, bulk en flanken laten een schitterende schubtekening zien, poten en nagels zijn gelijk gekleurd als bij de man. Beide vogels zijn ongeveer 18cm groot. Ook nu geldt weer dat voor mij het volledig omschrijven van de vogels in hun verschijningsvorm nooit helemaal afdoende is erg daarom verwijs ik u graag naar de bijgeleverde foto's. Als de mannen zijn aangekomen vanuit zonnig Afrika om hier te gaan zorgen voor nageslacht, nemen zij een territorium in bezit. Dit territorium is maar al te vaak hetzelfde als het jaar daarvoor. Niet veel later arriveren de poppen en als er een koppeling heeft plaatsgevonden, gaan beide vogels over tot het maken van een nest. Dit gebeurt omstreeks juni. Het nest kan men vinden in doornachtige struiken of loofbomen. Het is vrij solide van structuur en wordt gemaakt van allerlei voorradig plantaardig materiaal, dierlijke haren zorgen vaak voor de afwerking. Als het nest gereed is, worden daarin gemiddeld 5 eieren gelegd. Deze vijf eitjes kunnen verschillen van kleur, de vrij valse eitjes zijn voorzien van diverse bruingekleurde spatjes en deze zijn het meest te vinden aan de stompe kant van het ei en vormen als het ware een ring om het ei. De pop neemt het broeden voor het leeuwendeel op zich en de man voedert haar op het nest. Als de pop zich eventjes moet ontlasten, neemt de man de honneurs waar. Het broeden duurt ongeveer 15 dagen en als de jongen zijn uitgekomen, zorgt de man de eerste dagen voor het voedsel voor de pop en de jongen. Rond de vijfde a zesde dag gaat de pop mee jagen op voedsel voor de jongen, gewoon omdat de man het allemaal niet meer kan bolwerken. Als voedsel voor de jongen komen bijen, hommels, sprinkhanen, torren, vliegen etc. etc. in aanmerking. Zijn de jongen wat groter en een van de ouders heeft een muisje gespietst op een doorn o.i.d., dan krijgen de jongen stukjes daarvan. Men vermoedt dat de oudervogels bewust de prooi spietsen en even laten rotten. Op die manier zou die gemakkelijker tilt elkaar te trekken zijn en te verteren voor de jongen. Ongeveer 16 dagen oud vliegen de jongen uit. Ze zijn gelijk gekleurd als de pop. Na het uitvliegen zorgen de ouders nog geruime tijd voor de jongen. Om deze reden komt ten paartje grauwe klauwieren vaak maar tot 1 nest per jaar, omdat de tijd om te gaan trekken alweer aanstaande is. De vogels verblijven, als u het goed bekijkt, maar een paar maanden in ons landje.

Aanschaf

Ik had het geluk een wettelijk goed geringd koppeltje te kopen voor een redelijke prijs. De verkoper had meer aanbiedingen lopen, maar koos voor mij, omdat hij dacht dat ik er misschien succesvol mee zou kunnen zijn, een gegeven dat tegenwoordig aardig zwaar meetelt bij de wat serieuze kwekers/verkopers. De vogelsoort heeft altijd al tot mijn verbeelding gesproken en toen ik bij de verkoper aankwam en de vogels zag, was ik wederom verliefd geworden op de soort. Ik schrijf wederom verliefd, want er staan meer soorten op het verlanglijstje die ik nog graag zou willen kweken, maar ja, daar is dan vaak niet aan te komen en na soms jaren loop je er zomaar weer tegenaan en sta je oog in oog met een soms lang gekoesterde wens.

De vogels waren goed gezond en na enige informatie van de verkoper te hebben gekregen bleek dat ze nog niet voor nakomelingen hadden gezorgd bij hem, het maakte mij allemaal niks uit. Ze gingen mee naar Dordrecht met de gedachte; we zullen wei weer zien of net mogelijk weer zou lukken. De vogels kwamen naar mijn mening goed over, maar hadden duidelijk aanpassingsproblemen, want eten deden zij niet veel, hoewel ik hun eigen voertje van de verkoper had meegekregen voor een bepaalde tijd. Ze moesten er niks van hebben. Eventjes de wenkbrauwen gefronst en op naar de reptielenwinkel, ik heb van alles aangeschaft in kleine porties om te kijken wat ze wilden opnemen. De man ging uiteindelijk over tot het nemen van meelwormen, de pop wilde in eerste instantie echter alleen wasmotten. Op zich een smalle basis, maar na vele malen aanbieden van verschillend voedsel begonnen zij steeds beter verschillend voedsel tot zich te nemen. Wat zij nu wel aten en zelf uitgekozen hebben, bestaat uit; eendaags muisjes, eendagskuikens (snippers), meel/morio- en

buffalowormen, wasmotten, wasmotlarven, krekels nr. 6, 7 en 8, sprinkhanen van klein naar groot, eivoer met daarin diepvries pinky's (mades), wandelende takken en wat zij verder zelf nog vangen in hun volière zoals libelle, hommels, vlinders, vliegen etc. etc. Omdat we met een vrij solitair en dominant ingestelde vogelsoort te maken hebben, werden zij bij mij apart gehuisvest, maar wel zo dat zij elkaar konden zien. Dat ik het juist had (want er is werkelijk niks beschreven over grauwe klauwieren in gevangenschap of de kweek ervan), bleek wel, want met regelmaat werd er een uitval gedaan naar de ander toe, zowel de pop als de man doet dit. De winter viel in Nederland in met s nachts waarden tot min 4 graden. Ik keek het aan en de vogels leken er geen last van te hebben en omdat in Nederland de winterse temperaturen altijd maar van korte duur zijn, dacht ik dat ze maar moesten blijven zitten, maar het vriezen 's nachts hield aan en ik was er toch niet geheel gerust op. Ik heli ze naar binnen gehaald in een verblijf dat vorstvrij wordt gehouden en op 11 uur licht staat. In dit verblijf kregen zij beide een eigen kooi van 125cm lang x 60cm hoog x 60cm diep, dat enigszins bekleed was met coniferentakken. Ook met deze actie haalde ik mijn gelijk, want de vogels werden actiever en beweeglijker en namen meer voedsel op. De vogels werden enkel maar voller en mooier, Leuk waren de braakballen of pellets. Veel mensen weten dit niet, maar menig insecteneter produceert braakballen om de niet verteerbare delen toch kwijt te raken uit hun systeem. Ook nu weer bleek een dergelijke braakbal of pellets voor 90% te bestaan uit de onverteerbare velletjes/delen van meel of morioworm.

Kweek

Het voorjaar brak weer aan en het was tijd om de vogels naar buiten te verhuizen, De volière die ik voor hen in orde had gemaakt met beplanting om in te schuilen of te gaan nestelen, had ik opgedeeld in twee gedeeltes. Ik heb aluminium volières die ik kan indelen met losse tussenwanden en zo kan splitsen of zo groot of zo klein kan maken als nodig is. Zo kan ik soms een volière splitsen als er daadwerkelijk een nest is gebouwd door beide ouders en op deze manier kan ik dan weer een ander koppel een eigen volière geven. In dit geval was het gewoon om de vogels eventjes uit elkaar te houden en te wachten op tekenen van broedsheid bij de vogels.

Op 1 mei de vogels aan elkaar gekoppeld hoewel ik geen enkele toenaderingspoging zag bij een van beide. Het ging er hard aan toe, moet ik u zeggen, maar na wat "gevechten" werd het stiller en beide vogels wisten hun plek in de volière. Uit voorzorg wel een extra voerplek ingericht, want anders zou

pop grauwe klauwier op nest

eerste 2 jongen uit het ei

het wel eens tot voedselnijd kunnen komen bij beide vogels.

Heel langzaam accepteerden zij elkaar en begonnen op elkaars roep te reageren. Inmiddels was het 14 mei geworden en ik zag dat de pop onrustig was. Alle nesten die ik had aangeboden, werden bezocht en bekeken, maar konden geen goedkeuring krijgen van de pop, ofschoon er alle types maten waren, keel of bekleed met groen; niks was goed. Ik had dat zo een poosje aangekeken en zag haar naar een bepaalde plek trekken. Zelf was ik het totaal niet eens met de gekozen plek, want het was in de vlinderstruik, een stuk dus met zeer slappe takken/uitlopers. Toen maar een voorgevormd kokosvezelnest erin gebonden met tyreraps ik was de volière nog niet uit of de pop deponeerde

nestmateriaal in het nieuwe aangeboden nest. Zo is eens te meer weer bewezen dat observatie een van de sleutels is tot succes in de kweek. Een andere is natuurlijk de observatiegegevens omzetten in handelen ofwel de vogels "lezen en begrijpen en daarop inspringen". Het aangeboden nestmateriaal bestond uit lange halmen grassoorten, door mijzelf gedroogd), hooi, moe, berkentakjes, kokosvezel, sharpi, dierlijke haren, dunne takjes was zeer nest-vast en maar zelden van het nest te vinden. Op

grauwe klauwierjong net geringd

zaterdag 31 mei was ik een beetje in de tuin aan het rommelen en had mijn fototoestel klaarliggen voor als ik wat moois zag bij de vogels of andere dingen. Terwijl ik daar zo bezig was, zag ik dat de pop van het nest kwam en ik heb een razendsnel een foto genomen. Dit nest was door de weelderige groei van de vlinderstruik een plek geworden waar ik niet zo goed bij ken, maar een van de foto's was toch aardig gelukt. Op de foto's zag ik dat er 6 eieren in totaal gelegd waren, Vrijdag 6 juni was er ruzie in de tent. De pop was zeer agressief tegen de man en kwam

voortdurend van haar nest af. Toen ze beide aan de andere kant van de volière ruzieden, nam ik eventjes ten kijkje in het nest en daar zag ik twee jongen liggen. Meteen een foto gemaakt want wellicht kreeg ik deze kans nooit meer. De jongen waren echt zeer lichtroze en wat direct opviel waren de donkerblauwe oogdoppen en het feit dat de vogels totaal geen dons vertoonden. Ik heb die vrijdag de zesde juni alles aan de kant gegooid en ben gaan observeren. Al snel kwam ik tot de conclusie dat de man apart gezet moest worden ik ving hem toen ook uit, mensen, constateren is 1 ding, correct op gedrag inspringen en handelen is 2. Ik zag namelijk dat de man het nest verdedigde tegen de pop, als deze voer ging halen voor haar jongen en vervolgens kon ze niet voeren, omdat de man haar steeds wegjoeg. De man kreeg een kooitje voor zichzelf dat ik wel bij de pop in de kooi had laten staan. Misschien was het later nodig de man er weer bij te plaatsen, als de pop de jongen niet alleen groot kon kregen en het onderlinge contact tussen man en pop meest dus op deze manier gegarandeerd bleven. De pop deed het echter perfect en de inzet van de man kwam niet aan de orde. Op 7 juni kwamen de overige bevruchte eieren uit. Het voer dat de pop het liefste voerde bestond uit witte meelwormen, witte wasmotten, witte pinky's, witte motten/nachtvlinders, m a.w.

grauwe klauwier ong 10 dagen oud

alles wat wit of licht gekleurd was werd de eerste dagen gevoerd. Later gaat er van alles bij de jongen in. Zo verzamelde ik weideplankton, maar dan wel op jacht naar de grotere prooidieren. Zo werden gevangen en gevoerd door de pop: libelle, vlinders, bijen, vliegen, sprinkhanen, hommels etc. etc. Ook werden met mondjesmaat pinky's gevoerd (eendaags babymuisjes) die langdurig geprepareerd werden door de pop. In het begin werden deze gescheurd en in delen gevoerd, later gingen zij er in zen geheel bij de jongen in. De jongen ringde ik op de vijfde en de zesde dag, de wettelijke 3.3mm ring werd ook nu weer voorzien van

een ventielslangetje. Op 19 juni was het dan zover. Toen ik in de ochtend bij de volière kwam om te voeren, zag ik dat er nog twee jongen op het randje van het nest zaten en klaar waren om de grote sprong te maken. Snel weer de camera erbij en een foto gemaakt. De overige jongen zaten allemaal al verspreid in de lage begroeiing van de volière. Dit bleef ook zo, want op de weg naar volwassenheid zag ik eigenlijk nooit meer dan twee jongen dicht bij elkaar zitten, tenzij er gevoerd

werd want dan kwamen ze allemaal als “gekken” op de pop af. Omdat de pop het in haar eentje moest klaren, heb ik de jongen nooit uitgevangen. Dus ik kan u niet vertellen op welke leeftijd dit zou moeten gebeuren, als u nog een ronde zou willen, ikzelf vond 5 jongen meer dan genoeg en ik vond dat de pop haar ouderlijke taken zo voortreffelijk had gedaan, dat ze van mij haar welverdiende rust kreeg en daarom heb ik de man niet meer los bij haar in de volière gezet. Zoals u op de bijgeleverde foto's kunt zien, lijken de jongen op de pop. Er zijn verschillen te zien bij de jongen, maar of daar de kwalificatie man of pop aan te hangen is? Ik heb maar gewoon DNA-verenanalyse erop losgelaten, zodat iemand die om een pop of man vraagt, deze ook daadwerkelijk krijgt. Uiteraard is het ook mogelijk een jaartje te wachten, zodat ze volledig op kleur kunnen komen.

grauwe klauwieren op punt van uitvliegen

Aandachtspuntje

Ook ik draag mijn steentje waar mogelijk bij, als net gaat om de positieflijst. Maar het is wel zo dat ik ook hiermee de nodige ervaringen heb opgedaan. Zo probeer ik altijd eerst voor mezelf, dert voor u en ook voor de samenstellers van de positieflijst goede kweekverslagen en mooie foto's te maken. Dat dit niet altijd zonder risico is bij de diverse soorten, is mij nu wel gebleken. In mijn ijver om voor foto's te zorgen waarop te zien is dat de pop op het nest broedt of dat de jongen gevoerd worden door pa en ma, liet de pop soms de eieren of jongen in de steek, omdat ik vaak de halve volière qua beplanting moest afbreken om bij een nest te komen om er een "clean shot" van te maken, of sprongen de jongen te vroeg uit het nest, nadat ik een foto had gemaakt. Ik heb nu dan ook besloten alleen foto's te maken die risicoloos zijn. Dus u zult voortaan van mij foto's te zien krijgen waarop een blaadje of takje o.i.d. in de weg zit of dat de staart er net niet helemaal op staat. Want u, de lezers van de Onze Vogels en de samenstellers van de positieflijst, hebben mooie "bewijs" foto's en ik heb dode jongen of andere ongemakken en dat is iets wat niet klopt m.i. Helaas zijn er dan geen andere foto's dan die er nu gemaakt warden of gemaakt zijn, maar het gaat mij nog steeds om het kweken van vogels en niet om foto's te maken.

Tot slot

Op allerlei gebied was ook 2008 weer een topjaar. Zo mocht ik ook dit jaar vele voor mij nieuw te kweken soorten aan mijn lijstje “gekweekt” toevoegen.

Een hoogtepuntje was ook, dat ik op het COM-WK te Hasselt wereldkampioen werd met een stam roodvoorhoofdakariki's en ook nog zilver met een enkeling. Tja mensen, ook die worden er bij ons gekweekt. Er staat met voor niks onder elk kweekverslag "op zoek naar de volgende voor mij nog niet gekweekte soort". Ik zit gelukkig niet vast aan 1 soort vogel, ik kan bijna in elke vogel wel iets interessants ontdekken en daarmee aan de slag willen gaan. Van het ene uiterste naar het andere zullen we maar zeggen. Leuk waren de vele positieve reacties en de vooral verbazende, zo van: hé, A. Bakker, die van vooral die inheemse en uitheemse insecteneters? Mensen, ik heb nu een paar jaartjes elke maand Onze Vogels voorzien van kweekverslagen en daarbij moest telkens een keuze gemaakt worden tussen de vete gekweekte soorten. Ik heb samen met Gea Stoop getracht een balans te creëren van de wat bijzondere soorten insecteneters zaadeters of andere soorten.

Maar ikzelf vind dat het nu tijd is geworden weer een stapje terug te doen met het doorgeven van kweekverslagen. Er zijn er nog genoeg hoor zoals bijv.: tapuit, veldleeuwerik, matkopmees, Arizona-

kardinaal, goudbuikortolaan, nou ja, te veel om op te noemen. Daar gaat het niet om en ik zal nog zeker kweekverslagen insturen voor Onze Vogels, maar ik neem eerst vanaf nu een jaartje (of 2) vrijaf om orde op zaken te stellen, omdat ik mij weer helemaal moet gaan voorbereiden op de komende gestelde uitdaging. Want ik heb namelijk weer de uitdaging gevonden in de vogelsoort waar het allemaal mee begon tig jaartres geleden- de kanarie. M.a.w. Arie wordt weer Arie kanarie en ik ga dus weer terug naar de oorsprong van mijn kweekavontuur met vogeltjes. Uiteraard zullen er nog wel bijzondere insecteneters gehouden worden, alleen op een wat lager pitje. Ik hoop dat de inzet van de redactie als het gaat om mijn persoontje en mijn kweekverslagen, u leesplezier heeft gebracht in de afgelopen jaren. Mijn dank gaat dan ook uit naar ALLE personen die op een of andere manier hebben meegeholpen.

Foto's: Familie Bakker

Tekst: Arie Bakker te Dordrecht

